

Temat: **Odpuszczanie po hartowaniu. Barwy nalotowe po odpuszczaniu.**

Odpuszczanie i ulepszanie cieplne

W procesie odpuszczania zahartowanej stali kształtuje się jej ostateczna struktura i właściwości.

W wyniku hartowania martenzytycznego stal staje się:

- a) bardzo twarda- **wzrasta HRC,**
- b) **wzrastają** jej parametry wytrzymałościowe- **R_m i R_c**

Właściwości plastyczne:

- takie jak **R_e i R_{p0,2}** ulegają silnemu pogorszeniu,
- części hartowane stają się kruche.
- martenzyt jest fazą metastabilną podatną na odkształcenia i pęknięcia naprężeniowe

Odpuszczanie niskie (odprężanie) (struktura **martenzyt odpuszczania**) przeprowadza się w temperaturze **150÷230°C** Czas odpuszczania niskiego wynosi zwykle 1÷3h, a chłodzenie przeprowadza się z dowolną szybkością.

Celem jest

- a) **usunięcia naprężeń hartowniczych,**
- b) zachowanie wysokiej twardości i odporności na ścieranie.

Odpuszczanie niskie stosuje się głównie do narzędzi, sprawdzianów, sprężyn. Strukturę stali po odpuszczaniu stanowi **martenzyt odpuszczony**.

UWAGA:

1. **Dla stali odpuszczanych** w niskich temperaturach (**bez** zastosowania **atmosfer ochronnych**), obserwuje się tzw. **barwy nalotowe (tlenkowe)** umożliwiające rozpoznanie stosowanych temperatur.

Barwa słomkowa- 220°C

żółta - 240°C

czerwonofioletowa - 260°C

fioletowa - 280°C

ciemnoniebieska - 290°C

błękitna (niebieska) - 310°C

jasnoniebieska - 320°C

popielatozielona - 330°C

Odpuszczanie średnie (struktura **troostyt odpuszczania**) wykonuje się w temperaturach z zakresu **350÷450°C**.

Celem jest

- a) znaczne zwiększenie granicy sprężystości, z jednoczesnym pewnym obniżeniem twardości stali.

Strukturę średnio odpuszczonej stali stanowi **troostyt odpuszczania**, zapewniający

- **wysoką wytrzymałość,**
- **sprężystość,**
- **udarność,**
- **wytrzymałość zmęczeniową,**
- **jednocześnie wysoką twardość.**

Takiemu odpuszczaniu poddaje się sprężyny, matryce, resory, części samochodowe itp.

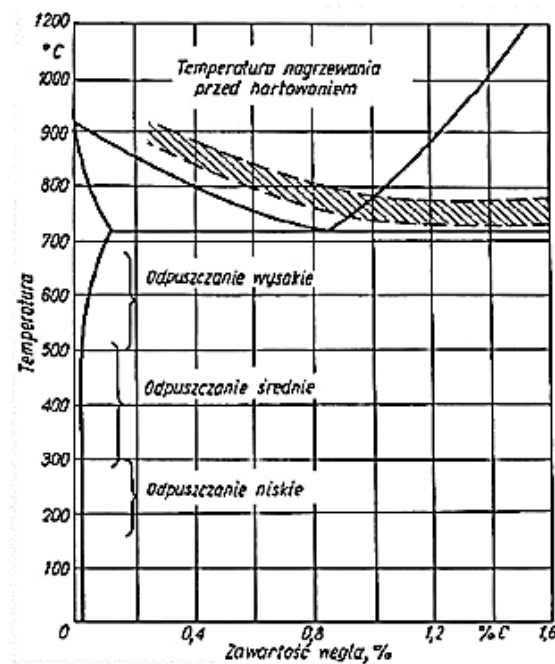
Odpuszczanie wysokie (struktura **sorbit odpuszczania**) wykonuje się w temperaturze **550÷650°C**.

Jego celem są:

- a) uzyskanie optymalnego, możliwie **najlepszego zestawu właściwości mechanicznych**,
- b) uzyskanie **najwyższej udarności i wysokiego stosunku R_e/R_m** .

UWAGA:

Połączenie zabiegu hartowania z odpuszczaniem wysokim nazywamy ulepszeniem cieplnym.

UWAGA:

ZADANIE DOMOWE: Projekt procesu cieplnego